

Espai Manresa 1522

La ciutat d'Ignasi

Espai Manresa 1522

La ciutat d'Ignasi

Museu de Manresa

Ajuntament de Manresa

Projecte assessorat per:

Quaderna.

Assessorar

És aconsellar
o donar l'opinió a algú.

Dirigit per:

- Jordi Rodó.
- Josep Huguet.
- Daniel Caselles.

Creació del guió i**recerca de la documentació:**

- CatEmocions.
- Josep Alert.
- Jordi Piñero.

Renovació de l'obra:

Constructora del Cardener.

Decoració de l'interior:

Frederic Perers.

Grafisme:

Bildi Grafiks.

Grafisme

És el conjunt d'imatges,
tipus de lletra i diferents formes
que fa servir una persona
per crear un document.

Producció:

- Nordest, Museum and Exhibit Services.
- Fèlix Cornet.
- Fusteria Ferré 1882.
- Hijos de Miguel León.
- Sonitènic.
- Seriart.
- Pere Porquet.
- Servei d'idiomes UManresa.

Restauració:

Violant Bonet.

David Silvestre.

Maqueta:

Miliunarquitectura.

Audiovisual:

Berta O. Peig.

Imatges:

- Josep Gaspar.
- Josep Maria Rosal.
- Lluís Rubiralta.
- Rijksmuseum (Amsterdam).

Producció

És el procés que es fa per poder fer una exposició o un producte.

Restauració

És preparar una obra d'art que estava en mal estat perquè torni a semblar nova.

Maqueta

És una còpia de mida més petita d'un edifici o construcció.

Audiovisual

Es refereix a tots els aparells que fan que hi pugui haver imatges i sons.

Agraïments:

- Cine Club.
- El Galliner.
- Imagina't.
- Joaquim Aloy.
- Francesc Comas.
- Francesc Villegas.
- Arxiu Comarcal del Bages.
- Cova de Sant Ignasi.
- Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.
- Jesuit Institute (Londres).

Manresa més enllà de Manresa.

La importància que va tenir Manresa
en la vida d'Ignasi de Loiola
ha fet que el nom de la ciutat hagi
acabat sent molt conegut.

Gràcies a la Companyia de Jesús,
el nom de Manresa és
conegut a tot el món,
igual que el nom del riu Cardener.

Un pelegrí del País Basc a Manresa durant el segle 16.

Íñigo López de Loiola va néixer a
Azpeitia, el País Basc.

Era de família noble

i va passar la joventut

com a **cortesà**.

Era orgullós i atrevit.

Havia tingut problemes amb la justícia.

L'any 1521 el van ferir en una cama
durant la defensa de Pamplona.

Mentre passava per una recuperació dolorosa,
va llegir les històries de la vida dels sants.

Això el va portar a una

transformació personal.

Va decidir **pelegrinar** a Jerusalem.

En el cas d'Íñigo López de Loiola,

la seva transformació personal

va ser deixar de ser cavaller

i començar a ser religiós.

Cortesà

És una persona que dóna consells
a la família reial.

Transformació personal

És un canvi que fa una persona.

Pelegrinar

És viatjar caminant
cap a un lloc sagrat.

Va marxar de Loiola
per sortir des de Barcelona
i anar cap a Roma.

Quan va arribar a Montserrat,
va deixar l'espasa i l'uniforme de cavaller.

Anava coix perquè li sagnava una cama
i anava vestit amb una **túnica de sac**.

Va arribar a Manresa un dia de primavera
de l'any 1522.

Va travessar el riu Cardener
pel Pont Vell
i va passar la nit a
l'hospital de Santa Llúcia.

En aquell moment tenia 30 anys.
Estava a punt de començar
1 any molt important
en la seva vida a Manresa.

Durant aquest any,
va fundar un **orde religiós**
anomenat la Companyia de Jesús
que es va estendre per tot el món.

Túnica de sac

És una peça de roba
que normalment es fa servir
en entorns religiosos.
Té forma de vestit llarg
i està feta d'una tela de sac.

Orde religiós

És un conjunt de persones
que viuen en un mateix lloc
i segueixen unes normes
basades en una fe religiosa.

Aquest és un mapa de Manresa

on pots trobar

alguns dels punts

ignasians de la ciutat:

Manresa l'any 1522

La maqueta mostra
la ciutat de Manresa
del segle 16.

Marca els principals llocs
on va estar Ignasi
entre els anys 1522 i 1523.

Manresa tenia 2.000 habitants
i començava a recuperar-se
de la crisi del segle 15.

Feia 150 anys que la Sèquia
portava aigua del riu Llobregat
i assegurava els cultius.

La major part de la població
era pagesa.

Hi havia un gran nombre
de població artesana.

La ciutat tenia aspecte medieval,
amb carrers estrets i complicats.
Hi havia una muralla i diferents edificis
construïts durant **l'època gòtica**
dels segles 13 i 14.

A les afores de la ciutat,
hi havia 2 hospitals que donaven
acollida als viatgers
que estaven de pas i
que no tenien recursos,
com era el cas d'Ignasi.

Època gòtica

Va durar des del segle 12 fins el segle 15.

Va ser una època

en la que es van construir

diferents edificis religiosos

amb una decoració molt exagerada.

Sant Domènec

L'edifici de Sant Domènec, format pel convent dels Predicadors i l'església de Sant Pere Màrtir, va ser construït al costat de la muralla durant el segle 14.

Es va convertir en un dels interessos religiosos i culturals més importants de la ciutat.

Al segle 17 va aconseguir la categoria d'Estudi General i s'hi feien classes de:

- **Teologia.**
- **Lògica.**
- **Gramàtica.**
- **Filosofia.**

Teologia

És l'estudi de tot allò relacionat amb Déu.

Lògica

És un conjunt de regles que ens ajuden a pensar de manera ordenada i a prendre decisions.

Gramàtica

És un conjunt de normes per parlar i escriure correctament.

Filosofia

És l'estudi que serveix per reflexionar sobre la vida i l'ésser humà.

Amb l'expulsió dels **monjos dominics** al segle 19, el convent va tenir diferents usos fins que va quedar dins l'edifici de l'actual Teatre Conservatori.

L'any 1936, durant la Guerra Civil, l'església va ser destruïda. Al seu lloc s'hi troba l'actual plaça de Sant Domènec.

En aquesta imatge s'ensenya en color vermell Sant Domènec tal com havia estat entre els segles 14 i 17, abans dels canvis que hi van fer al segle 19.

L'espai que es veu pintat en blau és el centre expositiu que ha permès recuperar un tros de l'antic **claustre** del **convent**, que és una part de les restes de la ciutat de la Manresa que va conèixer Ignasi.

Monjos dominics

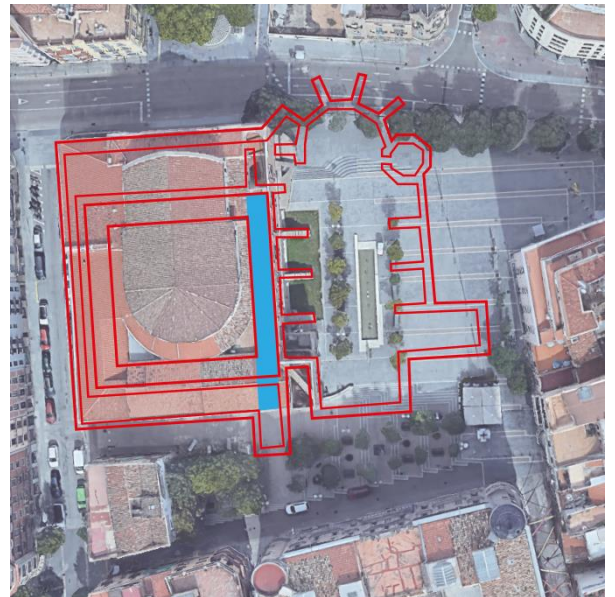
Són persones religioses que viuen juntes en un monestir.

Claustre

És un passadís cobert i amb columnes que envolta el jardí o el pati de dins d'un edifici religiós.

Convent

És un edifici on hi viuen les persones religioses com poden ser les monges o monjos.

Plaça Sant Domènec

Ignasi a Sant Domènec

Entre l'any 1522 i el 1523, van acollir Ignasi a Sant Domènec almenys 2 vegades. Els dies que va estar al convent, va coincidir amb una època que Ignasi passava per un mal moment. Va fer dures **penitències**, que van afectar el seu estat físic i emocional, fins al punt de tenir pensaments suïcides. Segons va dir ell mateix, va tenir **visions**, imatges i **revelacions** que van confirmar la seva missió.

En aquesta imatge hi apareix una visió de la Trinitat que va tenir Ignasi al convent de Sant Domènec. És un gravat que es va fer a partir d'un dibuix de Peter Paul Rubens, un pintor dels Països Baixos que va néixer l'any 1577 i va morir l'any 1640.

Penitències

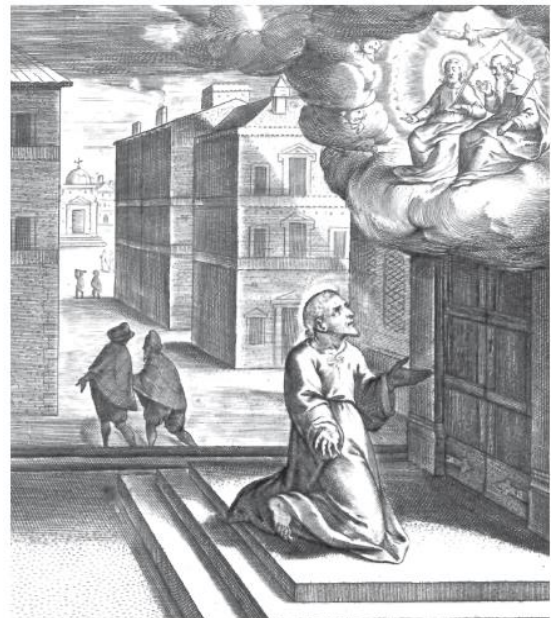
Complir un càstig per penedir-se d'haver fet alguna cosa dolenta.

Visions

Aparició d'una cosa que no és real sinó de la imaginació.

Revelació

Es creu que és la manera que té Deu de comunicar-se amb la humanitat.

Enecus a Loiola portabat hanc crucem. 1522

Aquesta és la inscripció
a mida real que hi havia
a la creu de fusta
que es va trobar
a l'església de Sant Domènec
l'any 1710.

El text està en llatí
i la traducció vol dir:
l'home de Loiola portava
aquesta creu l'any 1522.

Aquesta inscripció es va guardar
al convent de Santa Clara.

La creu on hi havia la inscripció
va desaparèixer durant la Guerra Civil.

ENE CVSA
LO SOLA PORTA
BAT HANC CRV
CEM 1522

Records directes d'Ignasi
recollits entre l'any 1553 i el 1555
per Lluís Gonçalves de Camara
a l'Autobiografia.

Durant aquest temps,
Ignasi s'estava en una habitació petita
que li havien donat els **dominics**
en el seu monestir.
Seguia resant agenollat
durant 7 hores al dia.
Es llevava a mitjanit
i feia tots els exercicis religiosos
que s'han explicat abans.

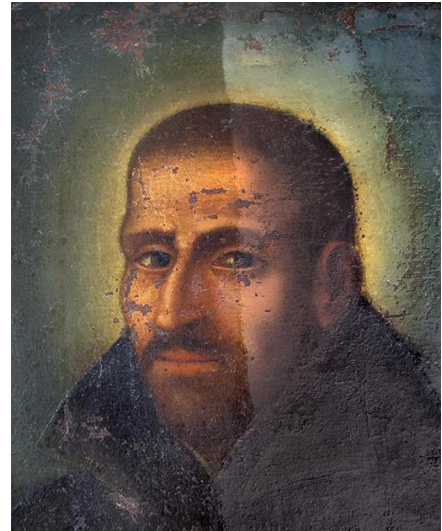
Mentre tenia aquests pensaments negatius,
li venien moltes temptacions
de tirar-se amb gran força
per un forat gran
que hi havia en aquella habitació,
tocant al lloc on resava.
Com que sabia que matar-se era pecat,
li tornava a cridar al Senyor
que no faria res
que el fes sentir malament.

Dominic

Persona que forma part de
l'organització religiosa
de Sant Domènec.

Pintura del segle 17
situada originalment
a Sant Domènec.

En aquesta pintura es mostra a
Ignasi com a creador
d'una nova organització religiosa.
També apareix el convent de Sant Domènec
i al fons Montserrat.
Als costats es poden veure 4 escenes.

Seguint els números que hi ha a la pintura,
a les lletres A i B
hi surten el dominic Galceran Perelló
donant consell i llegint
les **escriptures** al futur sant.
A la lletra C hi apareix Ignasi
temptat pel diable
a llançar-se des de la seva habitació.
A la lletra D hi ha Ignasi escrivint.
Les imatges que apareixen
a les lletres B i D
passen en un pati o un hort.

Esriptures

Textos importants per les religions
perquè expressen
les paraules de Déu.

Pot ser que aquest pati o hort
sigui el que hi havia al costat del convent,
on ara hi ha el Carrer Jaume I,
per on hi passa el canal de la Sèquia.
L'any 1650 els **jesuïtes**
van denunciar aquest **conjunt artístic**,
perquè discutien amb els **dominics**
quina era la història
de la memòria d'Ignasi.

La **inquisició** al final
va donar-la raó als dominics.

Retaule del Roser

L'any 1936, durant la Guerra Civil,
es van cremar una part dels mobles
de l'església de Sant Domènec
que tenien elements:

- **gòtics.**
- **renaixentistes.**
- **barrocs.**
- **neoclàssics.**

El temple va ser destruït.
La imatge de l'Adoració dels pastors
està treta d'una **talla policromada**
del **retaula** barroc
del Roser.

Jesuïtes

Companyia religiosa
fundada per Sant Ignasi de Loiola.

Conjunt artístic

Grup d'obres d'art
que s'exposen en un lloc concret.

Dominic

Persona que forma part
de l'organització religiosa
de Sant Domènec.

Inquisició

Tribunal de l'església
que castigava els delictes
en contra de la religió.

Gòtic

Decoració amb detalls decoratius
i son molt realistes.

Renaixentista

Tenir simetria, proporció
i que hi hagués harmonia.

Barroc

Estil realista,
tenir uns colors forts
i fer servir llums i ombres.

Neoclàssic

Decoració més clàssica i simple.
Va sorgir com una reacció
en contra de l'estil barroc.

Talla policromada

Escultura de fusta pintada
de diferents colors.

Retaule

Estructura de fusta gran
on hi ha diferents escenes religioses.

Les peces que es van recuperar de la destrucció, eren obra de Joan Grau. Es van fer l'any 1642 i es conserven al Museu del Barroc a Manresa.

3 documents relacionats

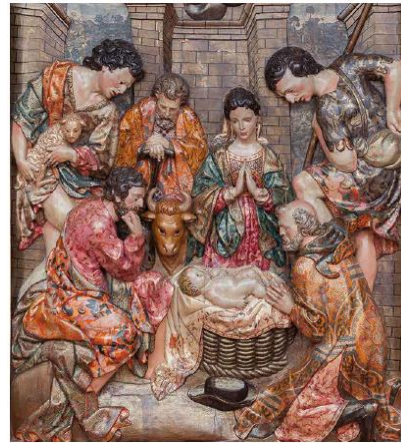
amb Sant Domènec.

Són el reflex de 3 moments de la història del convent.

Imatge 1

Espectura de l'any 1335.

És de l'etapa on van començar les obres de Sant Domènec, quan la ciutat vivia una època de riquesa.

Adoració dels pastors

Imatge 1

Imatge 2

Llista d'objectes que es feien servir durant la missa del convent, escrita 10 anys després que Ignasi estigués a Sant Domènec. El document original és de l'any 1532, però hi ha guardada 1 còpia que es va fer a principis del segle 20.

Imatge 2

Imatge 3

Imatge 3

Manual de filosofia de l'Estudi General dels Dominics de Manresa. Els **freres predicadors** van tenir un conjunt de professors de **teologia** d'universitat. Aquest manual es va publicar 1 any abans que es destruís el convent a causa de la seva **exclaustració**.

Freres

Persones que formaven part d'una organització religiosa.

Predicadors

Persones que transmetien el missatge de Déu.

Teologia

Estudi de Déu.

Exclaustració

Tancament d'un orde religiós per motius polítics.

RESTES DEL CONJUNT

L'espai que ocupa l'actual centre d'exposicions en un principi era una part de la galeria del **claustre** del convent.

La renovació del centre ha fet que es recuperés un mur **gòtic** original.

Entre les reformes que es van fer després, han quedat al descobert **carreus** de l'època medieval, un **escut heràldic** de la família Saera, que van ser molt influents a Manresa perquè eren advocats i comerciants.

També s'hi veu una **pilastra** al voltant de la porta que comunicava el convent i l'església. També s'han restaurat **elements arquitectònics** d'**estil neoclàssic** com:

- els arcs
- les voltes
- els pilars

Resultat de la reforma que s'hi va fer al segle 18.

Claustre

Conjunt de passadissos coberts per arcs que envolten el pati d'un monestir.

Gòtic

Estil arquitectònic que es caracteritza per tenir molta decoració i amb moltes escultures i arcs.

Carreus

Pedres tallades en forma rectangular que serveixen per construir murs.

Escut heràldic

Escut on s'hi mostren elements per identificar una família.

Pilastra

Estructura de base quadrada enganxada a una paret on hi ha 2 columnes.

Elements arquitectònics

Conjunt de parts d'un edifici que serveixen per decorar.

Estil neoclàssic

Estil arquitectònic que es caracteritza per ser més senzill i sense decoracions.

Al mur hi ha una mostra de les peces arquitectòniques dels segles 14 i 15 rescatades de l'enderrocament de l'església.

S'hi poden veure **àbacs** i **capitells** decorats amb animals mitològics i figures de sants. També estan decorats amb un **escut heràldic** i un **sarcòfag** dels monjos Bernat Codillera i Francesc de Sant Gust que era del convent.

Es va convertir en refugi a la meitat del segle 19.

L'església va ser destruïda l'any 1936, durant la Guerra Civil.

Després, l'església es va tornar a construir l'any 1959 i el refugi es va convertir en un alberg de joventut l'any 1990.

Àbacs

Les parts superiors d'una columna que poden tenir diferents estils.

Capitells

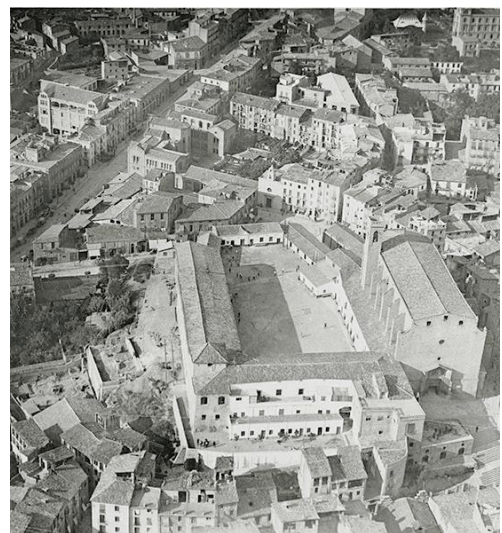
La part decorativa de les columnes. Poden tenir diferents formes i estils.

Escut heràldic

Escut on s'hi mostren elements per identificar una família o algunes persones.

Sarcòfag

Recipient que no es pot moure de lloc on es guarden els cossos de les persones mortes.

Fotografia de l'església del Carme vista des de dalt. Josep Gaspar va fer la fotografia

**Restes de l'església del Carme
creada per Berenguer de Montagut
al segle 14
i destruïda l'any 1936.**

Els **carmelitans** van ser un dels grups religiosos que hi havia a Manresa a l'època d'Ignasi.

També hi havia altres grups religiosos anomenats monjos:

- **dominics**
- **cistercencs**
- **clarisses**

A l'església, hi ha 2 pilars amb **capitells** amb decoracions de plantes.
2 **claus de volta**.

La primera representa a:

- Sant Jordi
- figura femenina

Clau de volta

Carmelitans

Grup religiós format per monjos i monges.

Cistercencs

Grup de persones que escullen viure en comunitat i dedicar-se a la pregària i a l'espiritualitat.

Dominicans

Grup de persones que tenen com a objectiu predicar i ensenyar sobre la fe catòlica.

Clarisses

Dones que han triat viure una vida dedicada a Déu i segueixen els ensenyaments de Santa Clara d'Assís.

Capitells

Part decorativa de les columnes i poden tenir diferents formes i estils.

Clau de volta

Pedra que se situa al centre d'un arc.

La segona mostra:

- **pelegrí**
- **escut heràldic**
- **sarcòfag**

de la família noble
dels Talamanca.

Algunes de les peces que es conserven,
encara tenen restes
del mateix color i forma
i són de la mateixa època
que el miracle de
La Misteriosa Llum.
Segons la tradició,
va passar el dia 21 de febrer de 1345.

En aquesta imatge hi ha
l'església de Sant Domènec
a principis del segle 20
abans que fos destruïda l'any 1936
durant la Guerra Civil.

Pelegrí

Persona que viatja
per visitar un lloc sagrat
per motius religiosos.

Escut heràldic

Escut on s'hi mostren elements
per identificar una família.

Sarcòfag

Recipient que no es pot moure de lloc
on es guarden els cossos
de les persones mortes.

A l'exterior de l'**absis**
hi ha **medallons** de
pedres de decoració
entre els **contraforts**.

Imatge de Sant Domènec

l'any 1929.

On actualment hi ha
el Teatre Conservatori
abans hi havia l'antic convent.

L'església ocupava una gran part
de la plaça Sant Domènec.

Josep Gaspar de Manresa
va fer la fotografia.

Ell va ser un dels primers

a fer **fotografia aèria**

a Catalunya.

Absis

Construcció en forma de mig cercle
situada al final de l'església.

Medallons

Peces en forma rodona que es fa servir
per decorar un edifici.

Contraforts

Pilars que surten
de la paret d'una església
i serveixen per reforçar un arc.

Fotografia aèria

Tipus de fotografia
que es fa des d'una gran alçada.

La Manresa ignasiana i el patrimoni perdut

Veurem un vídeo de 12 minuts
on s'hi explica la informació següent:

A principis del segle 17,
quan Ignasi va morir
i el van fer sant,
es van recollir diferents testimonis
de persones que van conèixer Ignasi
o que coneixien la seva història
de quan va estar a Manresa.
Els records i l'**autobiografia** d'Ignasi,
són el reflex de com el pelegrí
va influir a la ciutat
i ens ajuden a explicar
els llocs i la societat
de la Manresa ignasiana.

Quan va començar el segle 20,
Tenint en compte la venda de terres
que s'havia fet,
Manresa conservava una part de la ciutat
que Ignasi va veure amb els seus ulls.

Autobiografia

Escrit on una persona explica
la seva pròpia vida.

Durant la Guerra Civil,
que va durar des de l'any
1936 fins el 1939,
es van destruir gairebé al mateix temps,
7 edificis religiosos.

La ciutat de Manresa va perdre
per sempre la major part
de les seves esglésies i obres d'art.

L'any 1936
Josep Maria Rosal i Lluís Rubiralta
van fer fotografies de
la destrucció de les esglésies
de Santa Llúcia, el Carme,
Sant Domènec i Sant Miquel.

Les imatges que van fer
Josep Maria Rosal i Lluís Rubiralta
són els últims exemples
d'un tros de la ciutat de Manresa
que va conèixer Ignasi.

***Document adaptat i validat a lectura fàcil pel servei d'accessibilitat
cognitiva i lectura fàcil de la Fundació Ampans***